

Тываның көдээ ажыл-агыйының, ажыл-ишчилери,

Гектар бүрүзүндөн 400 центнер кукурузаны өстүрери дээш

СЭБП ТБ-ның декабрь Пленуму нийтининг мал ажылынын про-дуктуулугу узам ыңай бедире со-рулагы бистиң чуртун көдээ ажыл-агый аймактыкларының мурнуга тургускан. Бо соруганы шийитилеринге унеси мал чөм болза кукуруза болур.

Кукурузаны өстүреринче чогуур кичээлге салып турар терлерде бедир болгаш туртутуң дүжүттөр алдынып турарын сөөлү чыдар-нын дуржулагын көргүскөн. Чикээ, Улут-Хем районунун Ленин атыг колхозу өрткөн чыдын 120 гектар шөлүн гектар бүрүзүндөн 250 центнер дүжүттү алган. Чаа-Хөл районунун «Найраал» колхозу гектар бүрүзүндөн 200 центнер ногаан массаны өстүрүп алган. Чөөн-Хем-Хи районунун сөрүчтасогу чыл бү-рүдө гектар санындан 300—500 центнер дүжүттү өстүрүп ал турар.

Малдык болза-даа областа куку-руза дүжүтү ийитиле-биле куду, бир гектардан 50—70 центнер болуп турар. Иланглыа Сүт-Хөл, Таңды, Бин-Хем райондарда дүжүт онза куду. Бо райондарда дүжүтүн куду болуп турар болза, агаар-бойга дүжүтүн таарымча чок байламы-биле өсөс, харин бо културалар чогуур кичээлге салып турары-биле таймырлаттынар. Бо дугайын мындыг ийи чикер херечилин турар. Чикээ, Бин-Хем районунун сөрүчтасогу бир гектардан 300—450 центнер, а оң кожамында колхозтар сөөлү үш чыл ичинде чүгө 45—45 центнер ногаан массаны ал турар.

Партия болгаш чазак бир гектар-дан кукурузаның 400—450 цент-нер дүжүтүн, а канчалчал район-нарда 300-тен өвөш өсөс центнер-ни өстүрер соруга салган.

Шын агротехниканы ажитлап турган, Тывага кукурузаның бедир дүжүттерин база өстүрүп болур. Учаскоку шийи алдым кукуруза-ны өстүреринге шийтирилгил ролду ойнар. Кукуруза болза, чырыкка болгаш чымыга ийик култура. Иччанган ону тарымары-биле эки чырык, дески, хүнээрер даг ала-чарарын тускайлаары чугула. Ажыл, малгагыт, кукуруза, ол ышкан дий-доуруктук хөрүннерге кукуруза багыт үнер.

Кукуруза тарым хөрүннерин болжаарларын чазак турар өскө културалардан ылаагыт. Тарылга мурунун болжаарларын ала-чарарын ийи удаа чорудар. Байтайгыт ужушине азы култивация болза, бок үнүштерин узуулар болгаш хөрүнүнү үлдүрүп соруганы са-лып турар.

Кукурузаның бир гектарындан дүжүт 150 центнер турла кукуруза 150 кг азотту, 50 кг фосфорну бо-лаш 150-ден өвөш өсөс кг калың хөрүнүндөн үлдүрүп турар. Ыччанган уюбренелерин хөрүнүгө төгөр чорук дүжүттерин бедириниң күчүгү фактору болур. Ол уюбренелерин кулаары ажыл-агый бүрүзүндө бар.

Улут-Хем районунун Ленин атыг көдээ ажыл-агый артелине куку-руза өстүрер талазы-биле комсомол-чакыратар өвөшү күсөөр чыгын алдарган чериниң бир гектарында-ла 10 тонна ирик өдөс төкөш өвөш хей дүжүт немелдезин алган.

Бистиң станцияның дуржула-мындан алдыга тарылга мурунда бир гектар черге 10 тонна ирик өдөс төгөргө дүжүтте 27 хуу немелдезин берип турар. Бир гектарга 1,5 центнер аммиак селитразын, 2 центнер суперфосфатты, 1,5 центнер калийлиг дусту төгөргө база-ла үстүндө чугулааны ышкан дү-жүт немелдезин алдыган.

Бир гектарга аммиак селитразын 1,5 центнерин, суперфосфатты 2,5 центнер кылдыр төгөргө тус-тузу-нда 16—14 хуу дүжүт немелдезин берген. Гранулячтан суперфосфат-ты бир гектарга 0,5 центнер хем-чээлге төгөргө 17 хуу дүжүт немелдезин берип турар.

Кукуруза тараан бир онгардан-ла 3—4 бүрүдөр үнүп кээри билек аммиак селитразы, өдөс сууту бо-лаш суперфосфат-биле немей чөм-гөр.

Кур черлерден он хей дүжүт ал-дынып турарын Тывада кукуруза өстүрүлгөсүнүн практикасы көрү-үп турар. Чөөн-Хем районунун «Искра» колхозу кандай-да өскө арга хергедейиң чүгө кур черге кукуруза тараан, гектар бүрүзү-ндөн 185 центнер дүжүттү алган.

Областың колхозтары өскө облас-тардан ачкелген үрениниери ачылап турар. Ол үрениниери хүн терелинге чымылары чугула. Ол болза, үрениниери өстү үнөр өргөтүлгөсү бедир.

Кукурузаның бурулаан өртө-нөшкенин болдурбагы-биле үр-

ениниери чаштырарының мурунда 1 тонна үренини 1 кг гранозан-биле хораннар. Гранозан болза, хөрүнүнү азыг нөптөредир яны-бүрү микроорганизмдериниң хору-лым саадырын басымшаан, үрени-ниери үнүчелин бедирин турар. Үрениниер проволочник деп азыг-дан бертинип үренир чорукту бо-лаштырбагы-биле үренини 12 хуулу гексаклоран хуу-биле хораннар (бир центнер үрениге 1—1,5 кг).

Кукурузаның улуг-бичелин а-гылай ылгаан үрениниери-биле ку-куруза тарылгазын калбартыр сөөлүгө үдө улуг нөптөрөөшкенин ап турар. Үрениниериң улуг-биче-линиң азы-биле ачылап ылгаар чорук дөрбөлчүн-улаанчал арга-би-ле кылган онгар бүрүзүгө чогуур сааныт үрениниери чурум боугар чаштырар болгаш кукуруза үнү-штери дески өвөс үнөр чорукту чик-гелер турар.

Чазарының нормазын үрени-ниериң үнүчелин база оларның абсолюттук деңизин барымдаалан доктадыр.

Областың барын таламы зона-лыга кукуруза тарымарының дээр-е хуусаан болза май айың үшкү он хонугу болур. Өскө зоналарга тус-тус чыдарла чакылдынып хуу-саан аныг-агы болуп болур. Ку-курузаны 8—10 градустан куду өсөс чымыл хөрүнүгө чазар.

Делгем одуруга арга-биле дө-мөйлөргө чакылдынып дөрбөлчүн-улаанчал арганы бир гектардан дү-жүт 49 центнер бедириниң Чаа-Хөл районунун «Бурнагар» колхо-зунун бурулгө дуржулагын көр-гүскөн. Шын дөрбөлчүн болза, кукуруза ажаалдазын ийи ула-нышкынынар чорудар болгаш ажаалда талазы-биле күн-ажыл чар-мылдан өвөш кылдар арганы берген.

Тарылгаларың ажаалдазын үнүштер үнүгө чедир ийир-тешкени-биле өгөөр ужуруг. Ийиртешкени-биле хөрүнүнү кал-ды карттары үлдүр чымчаар, чангыс чымыл бок үнүштер узу-каттынар. Кукурузаның 2—3 бү-рүдери үнүп келирге ийиги ийир-тешкенин чорудар. Ол үдө куку-руза өвөш чымыл даямдык апарар. Чай дургузунда үнүштерин бок-талгандың хамаарыштыр одуруг-лар азымын ийи удаа култивас-ташкыны чорудар.

Бүгү-ле агротехниктиг хемчө-лөри шын база өй-шаанда чору-лар бо чымын кукурузаның бедир дүжүттерин азыр болгаш ни-тининг өстүрүп турар мал ажылы-ның чөмөр-биле бүрүн ханды-рар арганы бээр.

Н. ВАРНИКОВА,

Тываның дуржула станциясының артем ажылдагычы.

Чер ажылының улам ыңайгы көдүрлүшкүнү дээш

СЭБП-ның ээлчег чок XXI съезди-нин шийтирилгиле сорук кир-ген бистиң областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери бүгү со-вет улус-биле бир дөмөй улус ажыл-агыйын хөгжүдериң чеди чыл панын хуусаа бетинде күсө-дүр дээш бүгү күжүн салып турар.

Совет Тыванын ажыл-ишчилери 1958 чылда хөвү ажылының тала-зы-биле чамдык эки түнөөлери чеди алган. Колхозтар болгаш сов-хозтар тарылга култураларының дү-жүтүн гектар бүрүзүндөн ортумаа-биле 16,5 центнерин ажаап алган-ны чугулаарга-ла чедир. Ол бол-за, 5,5 миллион пуд эки шынар-лыг тараан күрүнөге садар арга-ны берген.

Чамдык ажыл-агыйлар өрткөн чымын тараа култураларының ре-кордчу дүжүттерин алган. Чикээ, Чаа-Хөл район нийтин-биле бир гектардан 31,1 центнер, ол район-нун «Бурнагар» колхозу 35,6 центнер, ол-ла колхозтун ийиги хо-ву бригаданы (бригадир эш Ас-Ла-ма) 43,3 центнер дүжүттү ажаап алган.

Бедир дүжүттер ажаап алганы болгаш күрүнөге тараа сааларың талазы-биле панын 385 хуу кү-сөөккө дээш бистиң областы БКА-тың Кол делгеге комитети П-ни черегиниң диплому-биле шаңаан.

Хөвү ажылының талазы-биле бо баштайгы чедикшиктер тарылга шөлдериң улам ыңай калбарынып-ла кулхозчуларын болгаш совхоз-тар ажылчыларының чөмөлдүкчи нийитивазын узам хайныктыр-ган.

Тарылга шөлдериң калбартыр

Чурукта: О. Арбытай хөвн оларда каларып чоругу.

Мал ажылыңа мергежилдиг ажыл-ишчи

Таңды районунун Сталин атыг көдээ ажыл-агый артелиниң кежи-гүнү Оюн Көтөргөш Арбытай нийтининг малының баш санын узам ыңай өстүрер, оң продукту-луун бедир дээш бокунун бүгү күжүн болгаш аргаларын үндүрүп, шуудуру ажылдап турар.

Колхозчу О. Арбытай 1948 чыл-дан баш хойжу болуп, доктаамал ажылдап турар. Бо он ажыл чыл ичинде ол малдын баш санын хо-ратпап, оң чаш төдүн четче до-руктуруп, чүс-чүс хураганнарын колхозка өстүрүп берип келген.

Хойжу О. Арбытай биче чакыл-дан тура мал ажылында ийик чо-раан болгаш малдан хол салдыкпай могай чок ажылдап турар мал ажылында дүжүт мергежилдиг ажыл-ишчи.

Кызылмай хойжу малдын про-дуктулуун көвүдөдир дээш чайгаар бүткөн чер олардын панын дү-жүтүлгө чөп ажылдап, чайгы үдө хой мал эки семиринче узуг ки-

чээлге салып, чай дургузунда каш удаа олар соуп кижип турар. Ич-чанган он колданыла хойлары кышче семис денгиздеп кирген. Кышты база-ла эки эрттирп турар. Хойжуңуң чайлаа Мекерей уну болгаш чазактар база күсөөлөр чери Улут-Шанчыг алаа хой мал денгизде кирпип семиринче таарымкан олар-белчир-биле бай-лак. Оң кышын кыштар кыштаа Соак даа хойга таарымчалыг агы-калгы болгаш кадар өстүгү.

Семис хойнуң кыштын-даа эки, дүгү-даа хой, хураганнары улуз, арыс-каштагы болур — ден О. Арбытай чугаапан турар.

Хойжу Оюн Арбытай 1957 чыл-да 100 баш төрүт хойларга онааштыр 107 хураганнарын, 1958 чылда 109 хураганнарын камгалап ал, 1957 чылда хой бүрү-зүндөн ортумаа-биле 2 кг 600 грамм, 1958 чылда 2 кг 950 грамм дүжүт кыргып алган. Ол өрткөн чымын ажылдаан күн-хүннеринге

7 тонна тарааны, акша-биле 14 муң рубльди алган. Хойжуңуң кы-зылмай күн-ажылы үнөсө көр-гөш, колхоз баштаар чери ону өр-тектиң чүдүлдер-биле кам-даа удаа шаңаан. Эш Арбытай Бүт-эви-ледең көдээ ажыл-агый делгеге-лине ийи удаа чоран.

Хойжуңуң колданында ам 487 баш каракул уксаалыг төрүт хойлар бар. Оларның оодашкыны март 10-дан өгөлөр. Хойжу аңаа белеткенип турар.

СЭБП-ның XXI съездининг төлөүгүт шийтирилгиле амдырал-та боттандырар дээш бүгү совет елдерин-биле бир дөмөй күжө-нииникиниң ажылдар деп бодум-нун ийик күсөөлүн илереп, бо чымын 100 баш хойлардан 110 ху-раганнарын алырп, хой бүрү-зүндөн 3 кг дүк кыргымын хү-лөткөн мен. Бо хүлөткөн ийи-и-лаа күсөөлөргө чыгыныс мен — деп эш Арбытай чугаапан.

С. ЧАМЗЫРЫН.

Ажаалдазын күштелдирип турар

Таңды районунун «Совет Россия» колхозунун хой-жуу эш Дашалай өрткөн чымын төртүткөн 500 хураганнарын кышкы ажаалдазын экижидип келген. Колхозтун одар дөмөкчөргө хар чуга, улуз оок болбаан. Хойжу улаады берген хураганнарын колхоз-да оларалып кыштаан. Оларга чидиртпир ситен чет-чир, немелде чөмө хөргөлөр концентрат, дус база бар.

Күзүн төртүткөн хураганнарын тургузу азырар келген. Бирги кластың каракул хойларын өстүр-гөн ол хүлөткөн. Хураганнарда хөвн чүе чок. Хойжу хураганнарын чакы ажаалдазын кошкатпа-зынче улуз кичээлге салып турар.

Ч. МААДЫР-ОЛ.

Эрзин район.

„Мөрөн“ колхозта

Колхозтун шөв мал фермазын Аракчаа үш чыл чедир өргөткөдү, бо азында малдын баш санын өстүрер талазы-биле өвөш өсөс ачкыларын кылган.

Малдың баш санын өстүрүп, оң продуктулуун бедирде олар-белчирин, оран-суурну экижидер-биле чергелештир малчынының амдырал-чуртталгазын экижидер кол соруга болуп турар. Бригадир бо та-лазы-биле кичээлге салып келген. Оң хамаарыл-газында каларчылар чурталаа бакчыны, ийик-хөп-биле четче хандырттыган.

Б. ЧАМЫАН.

Эрзин район.

Хой ажылыңа өң чугула камна-нып хойларын оодашкыны Тес-Хем районун колхозтарында фев-ральдын ийиги чартында өгөлөн. Ол ам массалыг байдалга кирип, ба-рык колдан санында хүн бүрү чаш хураганнарын немешпир көвүдөп турар.

Март 1-ге чедир медээ-биле алдыга, колхозтарга шунту 3936 хой төрөөн болгаш оон 3909 хура-ганы азы 99,6 хуузу камгалап алган. «Чодураа» колхозта хой өл-дөшкыни массалыг болуп турар. Ол колхозтун хойжулары 1396 тө-рөөн хойлардан 1397 хураганны ап, чангыс-даа чидиргит чок болуп турарлар. Малдың баш санын өстү-рер талазы-биле социалисттиг чар-ышка алган хүлөткөн ак-сет-килди күсөдүп, төртүткөн ху-раган бүрүзүн менди камгалап ап турар хойжулар бар. «Чодураа» колхозта С. Дүжү-оол, Санчат-оол оларын кайзымын-даа коданна-рында март 1-ге чедир 150 ажыл хойлар төрөөн болгаш чаш хураган-нарын менди ап турарлар. «Ак-Эрик» колхозта С. Үргөктү 100 хойдан 101 хураганны, Ленин а-тыг колхозта С. Салва 100 хойдан 100 хураганны алган болгаш оон-даа өскө.

1958 чылда районунг колхозта-ры хой малдын оодашкынының үзүндө дүжүт күженишкенин байдалы тургуспаанын болгаш чаш малды доруктуруп алырның хемчеглерин четпес чорутканын түнөөлөдө хураганның чүгө 74 хуузу, анайын 78 хуузу камга-лап алган. Иланглыа «Чодураа» колхоз хураганның чүгө 55 хуу-зу алган. Ажыл байдал моон кан-чыл-даа дээр. Иччалаа-даа кыш-тын байдалы эки, мал чөмөри бар дөм күштү кошканы, оожуртал болас.

Март айда биске хойларын ко-дөш оодаар, кодан бүрүзүгө күн-хүндө чаш төл немешир. Ич-чанган хой ажылдакчы бүрүзү-нү харымсалгаан онза улуг. Боос хойларга немелде чөмөлдө берип турган, оларын күжүн ку-дурлаа чугула. Чүе дие, ху-раганнарын калык-шымар боду-ру нериниң күш-денгизден-ден хамааржыр.

Чаш аңай, хураганнарын менди хүлөп ап, шын доруктарының негелдерин сагып күсөөлөргө хойжуларга дузалажыр күш херек. Иччанган колхозтар 141 кижини белеткөш, хураган азыражы-биле хойжуларга чорутканын.

Хойжуларга болгаш каманчы-терге чаш хураганны канчаар хү-лөп ап, доруктарының дугайын-да чамдык сүмөлери бээр арык өвөс. Чаш аңай, хураган төртүткө-ни билек-ле шаарын аштаан, хи-нин 8—10 сантиметр хемчээдиг

кылдыр хаты-биле көсөш, дөзү-нү 2—3 сантиметр кылдыр арыг узатын-биле бооп багылар. Хиниң көсөш ужуң тускай азылгыны ки-биле чаш дезинфекциялар. Не-риниң күжү арган болгаш кырган болганын азы не иштинге кан-дыт-бир көмөшкениге таарымша-нындан чаш хураган аргаоң өдүм-чүргөй төртүткөн келир таарым-галар өвөш өсөс. Ийик таарым-галда мындыг аргаларын хергээр: чаш малдын асмы, дүжүтүндө ша-разын дораз аштаан, оң өкпөни-че агаарын үлдүрер. Бир өвөс ол хемчег дуза чедирбес болза, дөжөк кырынга хураганны даланарын өрү кылдыр салган, оң колдарын хөрөнчө иде арак өвөш каш ка-тап хей кылдырарга оң өкпө, чү-рөө ажылдап, узаптыр дыйып өгө-лей бээр. Ол дораз асмынче не-зиниң аа-сүдүн бичиниң кутташ, оң дыйымы анаа апарганда кур-гак кидиске азы алгыга шаараш, 1—2 шаста чыттынар.

Чаш малды незинге азыражың мурунда малчы киж хойнуң өмөкчү дүгүн болгаш оң кулу-рунда, өвөдө малгайлап ора-жы берген дүжүтүн кыргып каап-тар. Экинги чымыл сүт-биле чүп, кургалы чөмөш, дошула сүтү 4—5 катан сай тутташ, оң соон-да чаш малды өмөкчир. Хураган тө-рүткөн соонда чартык шактан сонгар незинге өмөкчир. Ийиниң аа-сүдү чаш малдын амдыралы-ның баштайгы хүнеринде ону я-ны-бүрү азыражың камгалаар болгаш чөмөш шийтөөдү өгөлө-нөргө дузалар. Доругулаа өвөс кошкак хураганнарын илереге өмөкчирде өмөкчириниң дузазы хе-рек.

Хураганның хойларын хураган-нары-биле кады 6—7 хонукта өдөккө тургузу азыралга тузар бо-лаш хүндө бир хойга 1,5—2 литр чымыл сүтү 2—3 шак болгаш-ла ийиртпир турары чугула. Төрөөн хойларын саарын шунт бодурбас. Чаш хураганны хүндө ийи удаа өмөкчир ийи өвөс. Чүе дие, хой-нун сүдү өмөкчир ийинге дуну-гуп ажыл берген, хураганны ий-тин баксырадыр. Иччанган хүндө 4—5 удаа өмөкчир чугула.

Өсүс болгаш ийи хураганнар-же каларчы-даа, өмөкчирчи-даа улуз хайгааралды саар. Өсүс хураганны өскө хойга чакытырар азы хураган өгөлөн хойга өмөкчир болгаш өмөкчирлер арганы херг-ээр. Чамдык хойлар ийи хураган-нарын төдүрбөс таарымгалар база бар. Ийик хураганнарын өсүс хураганнар ышкан доруктары-ның хемчөөн алыр херек.

О. ПАПЫН,
районунг көдээ ажыл-агый инспек-циясының кол зоотехникти.

калар септелгези оон-даа дора бо-луп турар.

«УТКА-ның 25 чымы» совхозта, Таңды, Бин-Хем районнарын кол-хозтарында тракторлар септелгези келерге оожум темпниң чоруп тур-ар.

Часкы тарылгага хергелээр үре-ин белеткелге база багыт чоруп тур-ар. Колхозтарда болгаш совхозтар-да үрениниериң 70 хуу хирез болуп, оларын 15 хуузу үнүчө-линиң талазы-биле шынар чок, оларын орнаары негеттинин турла ол ажыл амга чедир организастат-тынмаан.

Мындыг чорук-биле шийтирилгил дөмөлдөп чорудар болгаш бүгү ма-шиналарның база механизмириң септелгези, ол ышкан үренин арылаашкыны чөмөк хүнерде доозар дээш хемчег алыр херек. Үнүчелиниң хуузу куду үрени-ниери тараа белеткел пунктта-рында эки шынарың үренинирге орнаар ужуруг.

Тараа култураларының дүжү-дүн бедир чугула фактыларын бирезин болза, кайы-бир районга райончуттунган сорттар азы-биле үрениниери шийи алыр болур. Бо дугайын өрткөн чымын рекор-чу дүжүт алган Чаа-Хөл районун колхозтарының чикээ чугаалап турар. Олар эки сорттук үренини-рин шийи алган турган. Мону кол-хозтарың, совхозтарың «Бүтү улурукчулары бодар, сорттук өвөс үрениниериң сорттук үрени-нирге орнаар, бо чымын бети дө-жө-ле кымыл-тас болгаш чинге-та-раа тарылгаларын сорттук үрени-нир-биле чорудар херек. А сула, ар-бай талазы-биле 1960 чылда ни-ти сорттук тарылгага ийинириң чугула. Ам кышкы үени ховуларже өдөс, хүд, күш өдөс өртүп тө-гөргө ажылдары өргөжөк чугула.

Бо чымын кукуруза болгаш мал чөм ситенер тарылгазынче онза

кычээлге салдыган турар ужу-руг. Чангыс чымыл болгаш хей чымыл ситенер үрениниериң амгы үдө четтири-биле ачкелген. Могай, сузан ойт, вяка, дөжөрня ышкан мал чөм културалар өрткөн чы-мын бедир дүжүттерин көргүскө-нөр, а бо чымын бо ситенер-биле калы көстөр, житняк, асперит бол-гаш хей чымыл өскө-даа ситенер тарылгазын калбаа-биле нептөредир херек.

Кукуруза тарылгазы болза, эки, арыг үренинир-биле база чүгө дөрбөлчүн-улаанчал арга-биле чо-руттуган турар ужуруг. Ол бол-за, кукурузаны ийи талазын ажаар болгаш бир гектардан 300 центнер-ден өвөш өсөс дүжүттү азыр арга-ны бээр.

Ам ажыл-агый бүрүзү чакы та-рылганын хергелдегине бүрүн чет-чир кывар чүдүдү тарылга шөлү-нө өй-шаанда сөөртүп чедиринче онза сагып салыр ужуруг. Мате-риал-техниктиг базааны эки белет-көөр-биле чергелештир чакы та-рылганы өй-шаанда эрттиринче уланган организастыг ажыл улуз ролду ойнар. Соруга болза, кол-хоз, совхоз бүрүзү чакы тарылга үзүндө агрегат, бригада бүрүзүнү тода ажылын планның болуру, ки-жи бүрүзү каа, калдыг хүлөткө-ни күсөөлөдүр билдир, чакы та-рылгага ажаалдар кижилерге бүгү-ле өргөжөк чугула байдаларын баш бурунгаар белеткээр болур. Чүгө ийиңаада киж бүрүзү бедир бодурукчулук ажылдап, бүдүр азыл нормаларын долдур болгаш ажыр күсөдүн ишдээр.

Часкы тарылгага тарылганың хуусааларын кылдар бедир бүү-рүкчүлүг күш-ажыл өргөжөк чугу-ла. Ол болза, бедир дүжүт азыр-нын маддылаан болур.

И. ЦЕВМЕНКО,
Бөдөө ажыл-агыйның область өргөзүлгөсүнүн начальниги.

бүгү күштерни чеди чыл планын күүседиринче!

ХОЙ АЖЫЛЫ КОЛ ЧЕРДЕ

Бистин колхозун экономикасында мал ажылы кол чери өсөп турар. Амгы чеди чылда мал ажылы көпчүлүк, оң продукциялуу бөлүмдөр талаа-биле улуг сорулгалар салынган. 1958 чылда турганма-биле деңгээлге 1965 чылда колхоз бүтү маалык баш саны 2,5 ка- тап өсөр азы мынан 75 муң баш черде.

Мал ажылынын продуктуларын бүтүрүп талаа-биле 1965 чылда өткөн 3 ка-тап, сүтү 2 ка-тап, дү- күтү 3,5 ка-тап көбүдөй деп план- наан. Колхозта хой ажылы мал ажылында кол орулга бээр адыр болуп турар. 1958 чылда колхоз- туң 3 миллион 14 муң нинти аш- та орулганын 1 миллион 900 муңу хой ажылынан кирген хой ажылы кайы хире чери өсөп ту- рарын тодорай көргөскөн. 1965 чылда колхоз ортумаа-биле бир хойдан 3,5 кг дүктү адыр болгаш хой дүктөн адыр орулганы 7 ми- ллион рубль чедирин планнаан.

Бо сорулганы чедишкенин өсүсүр төлөдө, чеди чылдын планынын баштайгы чымын- дан ага-лаш өскөн чедиш чеди азы- ры чугула. Ону барымдалаш кол- хоз бо чылын хой бүтүрүндөн ор- тумаа-биле 2,5 кг дүктү кыргып адыр сорулганы салган. Бистин областтин чеди чыл планында кол- хозтар 1965 чылда хой бүтүрүндөн бо хире дүктү кыргып адыр дээн. Бо сорулганы бистин колхозтун хой ажылы чымын бо чылын күүсе- дири аптар дээн демисеге киргени ол.

Бо чылын дүк планын чедиш- кенин күүседир дээн хойжулар социалисттик чарыкша бедиктен

хүлөөлөдөрүн ап турар. Оларнын арасында муракчы хойжулар Ком- буй-оол хайнаа прт бүтүрүндөн- не 5,5 кг дүктү, Селин — 5,6 кг, Даба биле Чулуун 4,5 кг дүктү адыр деп хүлөөлө алганнар.

Хойларнын дүгүн көбүдөйде оларнын оларларын эки органи- зааары, немелде чедирин бээр чугула. Хой бүтүрүндө 100 грамм суула, 500 граммдан 1 кг чедир зе- ленка, 500 грамм ситен онаажыр кылдыр немелде чедирин тур- гускан бис. Часкы үеде төрүсө хойларнын ийе улаа олар солуп кө- жүрөр чедирин ап турар.

Бо чылын саар инек бүтүрүндөн 1200 кг сүтү сап адыр. Бо дээр- ге бистин колхозтун байдалына бе- ден эвес сорулга.

Хойдан дүк кыргып, инектен сүт саап адырын көбүдөй дээн, он- биле калы малдын чаш төлүн бү- рүн камгалап адыр дээн демисеге малчылар бүтү күжүн салып турар. Ам шээр малдын оолдашкы- нынын үзүндө хойжуларга дузала- жыр кижилерин улам немей үндү- рери чугула. Сүт-бараан ферма- рында байдалы үргүчү хайгаарап, малдын чедириндеги, ажалдазын өкүлдеринде күштү улам өскө- дөр херек. Бистин сорулганы бе- лаа төртүтүнгөн чаш төл бүтү- рүн менди камгалап албынаан, мал кыштагындагынын доозарга чү- ге малдын харажынын болдурбас эвес, харын күш-деңгээлин кү- дүлөтпайы, продуктууну бедирин чедиш адыр ужурулг бис.

М. МИРЧИН.

Өзүр районун «Торгалы» колхозунун даргазы.

Мээн көргүзүглерим болгаш дуржулгам

Чурукта: саанчы В. Чашина.

Мен 1947 чылда «Элегес» сов- хока ажыдап кирген, эгелде хайан ажажычын турган мен. 1953 чылдан эгелеш саанчылай берген мен.

Саанчылап эгелешкенде 16 баш өкүлдерин инектерин хүлөп ал- дым. Баштайгы чылдарда сүт саа- дазы өсөөн, бир саар инектен 1900—2000 кг турган. Сүт саа- дазы чоорту көбүдөй эгелеш. Чи- жээ, 1954—1955 чылдарда бир инектен ортумак сүт саадазы 2500—2600 кг чедкен. Ол болза, малдын адырап, ажалдазын болгаш чедириндеги өкүлдеринин азы-ла биле чедиш адынган.

1957 чылда 18 инектерин саап турган мен. Ол чылын инек бү- түрүндөн ортумаа-биле 2761 кг сүтү саган мен. А өрткөн 1958 чылда 20 инектерин бирээндөн- не 3.034 кг сүтү садым. Ам хүн бүтүдө 13 инектен 120—125 кг сүтү сап турган мен.

Болжунуң болжунда инектерин өй- шаанда соолдурунче улуг киче- рий салып турар мен. Инектер тө- рүүнүн мурунда бүдүн-чартык, ийи ай бурунгаар деңгээлин бар- мыдалап инектерин маныла со- олдуртуп, ол соолдурунча саада- ларын саан кымырынын бол- гаш рационну өскөртүрүнч ар- га-зын чорулуп турар мен. Соол- дурунда соолда концентраттарын сааным дык кымыры, шыктыг чедирин рациондан шуут үндүрүп, чугаа болжун чедирин—сигенин, сааным инектерге берип турар мен. Соолдурулга эгелеш 10—12 хонганды инектин эмнине сүт шуут чаш аларга сүтүгү үеде бе- рип турган чедирин рационга чоорту кырып, он ийги хүдөн сонгаар соолдурулга мурундагы норма бугаар буга чедирин ине- ке берип турар мен.

Боос инектерин төртүгө чедир бүдүн чартык ай бурунгаар ине- кер төрүүр салбырже шыгылып, ол үеде рационга чугаа сигенин, сүт- ну болгаш минералдыг немелде чедирин адыртып, оларга шык- тыг болгаш концентраттыг чедир-

ин бөрин база каап саадым каар мен. Ол болза инектин эмнине электен сүт тыптыр чорукту бо- дурбазына өрткөк чугула.

Инектин эмнине дошдулары хорлап, азыраапын дээн чыгып сүт-биле чинип, массажа кылып, пенициллин азы камфоруг үс- биле чаап турар мен.

Инектер төрүпкөн соолда баш- тайгы 6—7 хонук иштинде ине- ктерин онза кичеңгелай ажаап, оларнын эмнине байдалынан ха- маарыштыр кам каап саап, чүгө болжун чедирин беле чедир мен.

Инек төрөпкөн соолда он бирги хо- нуунда он эмн өй-тамында бай- далдыг турар болза ону төрүүр саадырдын нинти пажааже шыг- чил алгаш, үк инекти хүн чүрү- муң бугаар саап эгелээр мен. Он сонгаар сүт немелдеги берипке дег шыктыг болгаш концентраттыг чедирин берип турар мен. Тодар- байлаарга салосту норма чокка инектин чир шаа-биле, а концент- раттарын дүт сүт бүтүрүндө он- аптар 140 граммны бээр. Ол иш- кам ситен хандымын база ижартыр. Он ийи суула, чинге-тараа саа- нын, чамдыкта эгелешкен берип турар мен.

Бистин фермада саанчылар кол- дуунда хөөчүн, дуржулгалыг саан- чылар. Индыг болза-да болжунуң дуржулгалык оларга үргүчү да- чымып, сүт саадазын көбүдөй талаа-биле санал сүмөкни казып турар мен.

СЭКП-нин XXI съездинде ба- дылаан СССР-нин улус ажал-агы- ын хөгжүдөрүнн контроль чура- галарын танышкан, чеди чыл планын чедишкенин күүседиринге бүтү совет кижилер-биле бир де- мей болжунуң салышкынымын кийрер дээн бо чылын менө бе- жылаттыгын 20 инектин бирээ- нден-не ортумаа-биле 3.200 кг сүт саарын хүлөөнгөн мен.

Бо бедик хүлөөлгөн күүседир дээн бүтү кужуму салып мен.

В. ЧАШИНА.

«Элегес» совхозтун төш сүт- бараан фермасынын саанчысы.

Хову турлаанда чаа тудуглар

Улуг-Хем районун «СЭКП XX съездин» колхозунун №2 хову бригаданын төвү — Ары-Бажы- нын турлаа чыл бүтү чаартылып турар. Бригаданын кижигүнери 150 кижиге олтурат күбүтү, библио- тека кылдыр бажынынын ханазын март 1-ге чедир тулуп доосканнар. Механизаторлар чурттаар нинти чурттаалга бажынын чакы тарылга эгелешкенин бетинде ажылаага кийрер дээн тулуп турар.

Тулуг ажылында ажыдап турар хову бригаданын кижигүнери Д. Барыла, Х. Дончупан болгаш

оон-даа өскөлөр шалымын ажы- лап, ажал норманын хүн бүтү ажыр күүседип турарлар. Брига- дын кижигүнеринде 25 кижиге тайгада тулуг мыкы белегет, сөөртүп турарлар. Оларнын кес- ке мыкы бажынынын 150 кубометр ажык черже үндүр сөөрткөн, 145 кубометр тулуг шолуде эккен алган. Мык кижигүнеринде Бече- оол, Дамдыч-оол, Тас-оол, айт-биле мык сөөртүкүлдеринде Дөргүн-оол, Борбак-оол олар ажыла муракчы- лар болуп турарлар.

С. КОМБУ.

Тарылганы 7 аял хүнүдө эрттирер

Бистин колхоз 1958 чылда тараа культуларын 1400 гектарга тараа болза ону бо чылын 1800 гектар че- дир калбартыр деп планнаан. Анаа чажар үзүрүнн арылган белегет- кез, техникалы колхоз салып адыр деп турар.

Эрте чажар тараа культуларын- ны тарылганын бо чылын 7 аял хүнүдө доозар сорулга салдыган. Тарылганын мык бедик темптег болгаш эки мынармын доозарын хан- дыр төлөдө, ховунуң ажылы- чедиринде таарымчалыг байдалы тургузары чугула. Кара-Сугта чурт- талаа бажынын, столваалыг бол- гаш номчулга чериг турал кылдыр. Хову бригаданын болжунуң күжү- биле 200 кубометр мыкты белегетке, Ка- бак-Даг деп чере бир туралганы кы-

дыр дээн 100 кубометр мыкты кес- ке. Хову бригаданын бир болж кижигүнери мык бедиктеги үргү- чүлөшкөн.

Бо туралгаларын чакы тарылга эгелешкенин бетинде доозуп адыр дээн оларнын тулугтарына хову бригаданын кижигүнери боттары колдап кийрер.

Колхоз баштаар чери МТС-тен адыр тракторларын дарый ап, олар- нын техникалыг байдалын эки хынап, механизаторларын дүн-хүдө ийи эгелдеге ажалларынга чедир кылдыр белегеткери чугула.

А. МИЖИТ-ООЛ.

Каа-Хем района «Бурунгаар» колхозтун хову бригаданын бригадир.

Колхозтарнын болгаш совхозтарнын шөлдеринге—эки үрезинер

СЭКП-нин XXI съездинин ре- золюциясында 1965 чылда бистин туртууска тараанын нинти чымылазын чылда 10—11 ми- ллиард пуд чедирер деп айткан.

Бо сорулганы чедиш адыр-биле дүжүтү бедиринде болгаш тараа- нын нинти чымылазын көбүдөй- ринче уланган агротехниктиг хем- чеглерини иштинде чажар үрезин- нерин шынары улуг ролдуг бо- лур.

Үнер хуузу хой, бир-дески дүр- ген өсөр болгаш эки арылгатынган үрезин болза агаар-бойдустан таа- рымчалыг эвес байдалдарына бе- ден алыспас, азырларга болгаш бо- ралагчыларга адырбас болур. Бир аай улуг чедир тарааларын ча- жарга үнүжү быжыг туруштуг бол- гаш дүжүдү бедик болур. Бир эвес чажар шынарына чедир ажал- дааттынаан үрезинерин чажарга үнер хуузу кудулаар, бир-дески үн- мес, бок үнүштер көбүдөр болгаш агаар-бойдустан таарымчалыг эвес байдалдарына адыр. Иччылгаш дүжүт эвээжээр болгаш тараанын шынары кудулаар.

Эрткен чылын «Элегес» совхо- ка арбай тараан чамдык участо- тарга эки арылгатынмаан үрезин- нерин чашканын түнелинде бок үнүштер 36 хуузу элөөн болгаш адыр үрезин чашкан участкаларга деңгээрге та санынан 4—5 цент- нер эвээш дүжүт адынган. Улуг- Хем районун «Күш-ажылыг хос- туу» колхозунда үрезин ажал-агы- ында кызыл-тас болгаш еске-даа тараа культулары бокталганын- дан бок үнүштерин он арылаары бертеден, чыл бүтү сөөртүп тараа- ларын иштинде хой тараанын брактан каар ужулга таваржып ту- рар.

Үрезинин шынарын тодорды- рынча база бир чугула чүдү болза оң шынары болур. Көдө ажы- лагыйн алуурга бүтүрү хой яны сөөртүп болур. Олар яны-бурт онза чүдүдөргө. Биология болгаш ажал- агый бедиринин талаа-биле олар бот-боттарынан мылган тур- бар. Үрезинин адыр белегет бол- гаш орайтап быжар, кандашкы- нга быжыг болгаш кошкак, белег- тоглаас болгаш тоглаачал дээн ышкыш аны-агы шынары чачыга аай төрүп-кымын бай- даларга белегет бир дөмөй эвес дү- жүтүп болур. Чилээ, «Милту- рум-553» деп сөөртүп кымыл-тас областын барым болгаш төп рай- оннарында еске сورتтарга бодалар гектар бүтүрүндө 5—6 центнер хой дүжүтү берип турар. 1958 чылда бо сөрүтү чашкан участо- тарынча ба бүтүрүндө дүжүдү Чаа- Хем районун «Бурунгаар» колхо- зунун Шалчы ховузуна 60 цент- нер, «УТКА 25 чылы» совхозка 45

центнер болган. Чөөн-Хемчик рай- онун сөрүтү участкага бо сөрүтүн 5 чыл дургууна бир гадан орту- макс дүжүдү 32,8 центнер болган.

Бистин областин колхозтарын болгаш совхозтарын 1958 чылда кызыл-тас тарылганын 28,2 хуузу «Милтурум-553» элөөн чорук анаа таварылга эвес. Бо сөрүт чайгы «а-шыкты эки ажал- лаар болгаш ылангы чаштын кан- дашкынын байдалына баксыра- вас.

Барым болгаш төп зоналарга райончуткан «Московка» деп ийги бедик дүжүтүт сөрүт бар. Бо сөрүт белегет ужул чыгыс болгаш тоглап дүшпөп, далганы хлөб быжыраагы- га эки шынарыг, сугарылгалыг черлерге бедик дүжүтү бээр. Чөөн- Хемчик районун сөрүт участкага оң дүжүдү гадан 46,4 центнер чедкен.

Кызыл-тастың бо үнелиг сортта- ры Бин-Хем болгаш чамдык еске- даа районнарга эки бышпайн бар- мылаар. Ол черлерге дүргөн быжар «Тулу-14», ортумак быжыктыг «Леотесценс-62» болгаш «Скала» деп сорттар бедик дүжүтү берип турар.

Төп болгаш барым талаа зона- ларга чинге-тарааның «Доли- ское-12» деп сөрүтү бедик дү- жүтүт. Бо сөрүтүг быжыды орай- таар болганда ону күжүн дозут адыр дүжөр черлерге тарынайып, «Казанское-506» деп дүргөн бы- жар чинге-тарааны өсүрүп турар.

Бо үстүндө фактылар чүнү чу- гаалап турарыл дие, сөрүтү үре- зинерин чер болганга хамаан чок ажылаар эвес, а тус черин бой- дус-кымын байдалдарына таа- рышкан райончуткан сөрүтүг үре- зинерин ажылаары чугула.

Тыва областын колхозтары бол- гаш совхозтары сөрүтүг тарылга- ларын калбартыр улуг аргаларыг. Үрезин фондларында сөрүтүг үре- зинер эрткен чылдагымын бү- дүн чартык каап хой. Дык хой сөрүтүг үрезинерин тараа хүлөп адыр пункттардан анаа болгаш чажар шынарына чедир үрезин- нерге солуп адыр-биле колхозтар- га болгаш совхозтарга тускайлаан. Эзөөн хой районнарга четтес үре- зинерин колхозтарын боттары- нын арасына солуп турган до- луруп алырчыг аргазы бар.

Барым-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Чаа-Хем, Улуг-Хем, Тес-Хем райо- нын 1959 чылдын тарылганына сөрүтүг үрезинер-биле чүгө 50—60 хуу хире хандырттып турар. Ол районнар тараа бедиктег пун- ктулардан болгаш колхозтар а- разына анаа үрезинерин сөрүтүг үрезинерге солуп ажылы дүргө- деттес чогутур.

Мын дээр-ге ийи чыл хууса- нын иштинде область сөрүтүг та-

рылгаларга калбаа-биле шыгчын турарын кэээ ажыл-агыйын ажылактарын чедиш адыр херек. Ылангы үрезин участкаларын бүтү шөлдерин эң дээр райончу- кан сорттарын бедик шынарыг үрезинер-биле хандырашче кичеңгелди салыр ужурулг. Район- нарын үрезин ажал-агыйлар колхозтарын, совхозтарын район- чуткан сорттарын бедик шына- рыг үрезинер-биле хандырап хү- лөөлгөн күүсетпей турар. Эрткен чылын Барым-Хемчик районун үрезин ажал-агый болур «Боль- шевик» колхозу планда көрдүнгөн 400 тоннаын орунга чүгө 65 тонна үнериниң хуузу четтес та- рааны дужаган. Улуг-Хем райо- нуң «Күш-ажылыг хостуу» колхо- зу 100 тоннаын орунга чүгө 23 тонна шынары куду сула ду- жаган. Районнарын үрезин ажал-агыйлар колхозтарын бол- гаш совхозтарын четчир бедик шы- нарыг сөрүтүг үрезинер-биле хандырап дугайында чогуур хем- чегин адыр чугула.

Бар үрезинерин шынары бол- гаш арылаашкынын хынаар талаа- ы-биле ажал область дүвүрүнн- ин байдала. Танды, Бин-Хем, Чөөн-Хемчик болгаш еске-даа чам- дык районнарын колхозтарында үрезинер бүрүн хынаттынаан. «Элегес», «Өк» совхозтарда 6—6 муң ажыг, «УТКА-нын 25 чылы» совхозта 4 муң ажыг центнер үре- зинер амга чедир хынаттынаан. Үрезин арылаашкынын дык саадап турар. Каа-Хем районун колхоз- тарында 16 муң, Улуг-Хемин — 14,4 муң, Чаа-Хем биле Чөөн-Хем- чик районнарын — 12 муң ажыг центнер үрезинерин амга чедир сөрүтүрүлгөсүз. Ол ышкыш «Бар- дык», «Тилелге» совхозтарда та- раа культуларынын үрезин фон- дулары боктуг болуп турар. Олар- ны чажар шынарына чедир ары- лаарын хемчөөн дон-доруна алаа чогутур.

Бисте тараа арылаар машина- лар чедир. Оларын дүн-хүн дүргү- зүдө бедик бугуручугу агыла- дадырнын организааар херек. Бо ажыла улуг дузаны механизатор- лар көргүзү ужурулг. Арылган үрезинерин шынары база каап хынаа чогутур. Шынары куду үре- зинерин ол доруан орнаар. Часкы тарылгага чедир шыгчаага үрези- нерин калдыг байдала чыдарын үргүчү хынап турар.

Бедик шынарыг райончуткан сөрүтүг үрезинерин тарылгага ажылап турган, областын колхо- зары болгаш совхозтары тараа культуларынын дүжүдүн бе- диш, чуртка хой немелде тарааны бээр ужурулг.

Агроном СКОРОСПЕШИНА.

Бир колхозта

(Чөөн-Хемчик район)

Ленин аттыг көдө ажыла-агы ар- талыгын колхозчу 62 харын Сат Биче-оол колхоз бүтүрүлгөсүнө идешпейлг кийрип, муракчы кол- хозчуларын бирөөн болуп турар.

Ол, эрткен ажал-агы чымында 627 күш-хүнүн ажылаа, 2634 лг тарааны, элөөн хой рубулы ажалыга алган. Хөөчүн колхозчу тулуг мыкы бедиктер эвөөнү эки үндүрүп, хүн бүрүнү өваадазын ажыр күүсетинаан, чер-чер Совет- териниң сонгудаларын хүнүгө чедишкенин ужурулган.

М. ДАМДЫН.

Болхоз тургустунган соон дарый колхоз баштаар черинге Шактар хлөб быжыра черге ажылаар кү- зелин илереп дилег кийрерге, өнү хандырган. Болхозтун ол иде- гелин эш Шактар ажал-херек кы- рынга көргүзүп, колхозчуларын макталып чедиш алган.

Шактар 23 колхозчуларын хлөб быжыраагы өрткөн. Ол, кол- хозтун хой-нинтин чедиринде черинге хүндө 246 кг хлөбти эки шынарыг быжырып, колхозчулар- ын хлөб-биле хандырын турар.

Бечкек колхозтун саң-хөөзүгө 9 чыл иштинде ажыдап келгн. Бо аразында арталыг саң-хөөзү- нү корумун эки тургузуп, ол чыл санында колхозчулар-биле сана- жылганы өй-шанда чорутуп кел- ген. Колхозтун өткөтүг хурамына мактадып, колхозчуларын хүндү- келин чедиш алган.

М. ЧИМБИН.

Суурувусту чаагайжыдар дээш

Суур чаагайжыдар деп айтырыг чүгө ош чараш каас кылдыр шие- меп, мыш тарып, сееристер тур- гузары ол эвес, чурттакчы чоңу културалыг дилганыла-биле, арыг агаар-биле хандыраар улуг ужу- рдугалыг.

Ол ужурувустыг айтырыгын боттадыр тараа-биле көдө Со- вет колхозчу-тараачыларын ор- туунга танымыга ажылы чору- дуп, чурттаалга бажык бүтүрүгө яны-бурт мыштарын тарып, ба- жык чанынын участоктарын чеп ажылаар дугайында чамдык хем- чеглерин ап чоруткан.

Эрткен чылын суурга яны-бурт 1037 мыштарын тарып олурткан. Моон мурунда чылдарга колхозчу өрөгелер боттарынын бажык ча- нында участоктарын көңүг довар ажылап келген болза, өрткен чы- лын 173 өрөгелер боттарынын ба- жык чанынын участоктарына кар- тофель, тарымаал тоорук, кулча бол- гаш еске-даа ногааларын тарып, бедик дүжүтү өсүрүп алганнар.

Бажык чанынын өгөдө деңсе- кэрин кажаалап, ажаап турар та- лаа-биле эштер К. Дамба-Доржу, Х. Делег-оол, С. Баймын, Н. Чан- зан, Х. Хайнымаз, Х. Даржаа бол- гаш өскөлөр-даа еске колхозчулар- га уагер-дуржулганы көргүзүп турарлар.

Боттарынын бажынарынын ча- нынча яны-бурт мыш тарып олур- туруун талаа-биле эштер

Х. Авыр-оол, Х. Очур, С. Хертек олар багай эвес ажыдааннар.

Бо чылын яны-бурт 1500 мыш- тарын чурттаалга, школа, бугура- ге туугуларын чанынча май ая- га чедир тарып олуртуп. Нинтиян кудуктарын суурга 8-тен эвээш эвээш, ийи чурттаалга бажынар бүтүрүгө бир арылаар бажы- нарын ажылаага кийрерин көргөн болган ам чамдык ажыдарын кы- лып эгелеш.

Суур чаагайжыдарын талаа- биле көдө Совет чамдык хемчег- лерин ап чоруткан-даа болза, чет- тесер хой. Суурунч арыг-шеверин- ниң байдалы куду, арылаарын ба- жынарынч арыг-шеверин, тутка- нынын шынары, чурттаалга бажы- нарынч херимперин кылааны ба- гай, чамдык бажынарга херим каалаа чок. Колхоз чымыл, чылыг бажынарын тулуп бөөрге чамдык колхозчулар оларын чеп ажылаас чоруктар бар. Индыг кижилер ба- жынарын, оон деңгээлдин док- тамаал арыг-шевер тургусмас, чам- дык кылып алаа чогутур чүдүлери кылбайн турар чоруктар бар.

Бар четтесерин чаладыр, Сталин аттыг колхозтун суурун чаагайжы- дар сорулга-биле көдө, Советтин депутаттарын ажыкчы чоңуң орту- нга масса-политиктиг ажыдарын күштөдирери чугула.

С. ЧЫМБА.

Бай-Тайга район, Бай-Таз көдө Советтин даргазы.

100 хой бүтүрүндөн 120 хураган дээш

Бистин колхозуустан ажы- лагыйнын кол адыры—мал ажылы болур. Оң иштинде хой ажылы өскүр чери өсөп турар. Мычап- гаш бистин хойжуларынмын сору- лгалы болза, хой малдын баш са- нын өсүрери, оң дүктүр продук- тууун бедирер болур.

Мал каадында 505 баш хой бар. Оң иштинде төрүт хойлар 284. Чеди чыл планынын баштай- гы чылы—1959 чылда колхозтун мал өсүрер планын күүседирин чедиш адыр дээн ортумаа-биле тө- рүүр 100 хой бүтүрүндөн-не 120 хураганын камгалап ады

